

**СВАТІВСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
СВАТІВСЬКА РАЙОННА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**НАКАЗ
керівника апарату**

12 квітня 2023 р.

м. Сватове

№ 2

**Про затвердження інструкцій
з охорони праці в райдержадміністрації
в умовах воєнного стану**

Керуючись статтею 44 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», статтею 3 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації», статтею 17 Закону України «Про державну службу», абзацом дев'ятим частини другої статті 13 Закону України «Про охорону праці», Положенням про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 №9 (у редакції наказу Міністерства соціальної політики України від 30.03.2017 №526) (ДНАОП 0.00-4.15-98), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 07.04.1998 за № 226/2666 (зі змінами), Порядком опрацювання і затвердження роботодавцем нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві, затверджених наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 21.12.1993 №132 (НПАОП 0.00-8.03-93), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 07.02.1994 за № 20/229 (зі змінами), з метою забезпечення виконання вимог законодавства у сфері охорони праці в апараті Сватівської районної державної адміністрації Луганської області та її структурних підрозділах (крім структурних підрозділів із статусом юридичної особи публічного права із самостійним балансом) (далі райдержадміністрація)

наказую:

1. Затвердити інструкції №4 з охорони праці під час дистанційної роботи в умовах воєнного стану та №5 з охорони праці під час роботи в умовах воєнного стану (ведення бойових дій), що додаються.

2. Боярькій Яні, провідному спеціалісту відділу житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, енергетики та захисту довкілля райдержадміністрації, забезпечити відповідно до чинного законодавства проведення:

реєстрації інструкцій, зазначених у пунктах 1, 2 цього наказу, та видачу їх примірника керівникам структурних підрозділів райдержадміністрації;

інструктажу з працівниками апарату, у тому числі вступного інструктажу №1, зазначеного у пункті 1 наказу керівника апарату райдержадміністрації від 29.10.2021 № 62, з новопризначеними працівниками.

3. Керівникам структурних підрозділів райдержадміністрації та її апарату забезпечити ознайомлення працівників відповідного структурного підрозділу з інструкціями з охорони праці під особистий підпис та проведення з ними первинного (повторного), позапланового та цільового (у разі необхідності) інструктажів відповідно до Типового положення.

4. Контроль за виконанням розпорядження залишаю за собою.

В.о. керівника апарату

Тетяна АВКСЕНТЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ керівника
апарату райдержадміністрації
12 квітня 2023 р. № 2

ІНСТРУКЦІЯ №4
з охорони праці під час дистанційної роботи
в умовах воєнного стану

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ця Інструкція встановлює загальні вимоги щодо забезпечення охорони праці в апараті райдержадміністрації та її структурних підрозділах під час дистанційної роботи в умовах воєнного стану (крім структурних підрозділів зі статусом юридичної особи публічного права із самостійним балансом) (далі - райдержадміністрація) та поширюється на працівників зазначених підрозділів.

1.2. Інструкція використовується керівниками структурних підрозділів райдержадміністрації під час проведення первинного, повторного, позапланового, цільового інструктажів працівників в умовах воєнного стану.

1.3. Працівники райдержадміністрації під час дистанційної роботи повинні виконувати вказівки керівництва райдержадміністрації, а також безпосередніх керівників. Під час виконання роботи дистанційно на працівників не поширюються Правила внутрішнього службового розпорядку Сватівської районної державної адміністрації Луганської області (в новій редакції) від 2021 року.

1.4. Працівники, як правило, виконують дистанційну роботу вдома, але можуть перебувати і за межами дому.

1.5. Додаткові небезпечні чинники під час воєнного стану:
руйнування будівельних конструкцій та їх наслідки (зокрема пожежа), що виникли внаслідок бомбардування з повітря, обстрілу;

вибухові предмети, що не вибухнули;

хімічні атаки;

радіаційна небезпека;

бактеріологічна атака;

психологічний тиск;

фізичне насилля.

1.6. Під час ведення бойових дій не можна перебувати в зоні бойових дій, варто перебувати в безпечному для виконання дистанційної роботи місці, зокрема у захисних спорудах цивільного захисту.

1.7. Працівникам райдержадміністрації необхідно підтримувати постійний зв'язок (за допомогою телефону, інтернету) з безпосередніми керівниками та керуватись їх вказівками.

1.8. Проводити моніторинг інформації щодо небезпек у місці проведення робіт доступними засобами зв'язку (інтернет, телебачення, радіо) та дотримуватись вказівок органів влади та цивільного захисту.

1.9. Під час дистанційної роботи дотримуватись вимог безпеки, передбачених інструкціями з охорони праці №1, №2, №3 та видами виконуваних робіт, а також цією інструкцією.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Працівники перед початком робіт повинні упевнитись в безпеці робочого місця. У разі наявності небезпеки, спричиненої веденням бойових дій, яка безпосередньо загрожує життю і здоров'ю, не розпочинати роботу.

2.2. Перевірити справність технічних засобів, за допомогою яких здійснюється дистанційна робота.

2.3. Упевнитися, що технічні засоби оповіщення про повітряну тривогу та інші загрози активовані.

2.4. Облаштувати робоче місце з дотриманням санітарно-гігієнічних та ергономічних норм (зручна робоча поза, достатнє освітлення, комфортні мікрокліматичні умови тощо).

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

3.1. У разі виникнення під час роботи небезпеки спричиненої веденням бойових дій, яка безпосередньо загрожує життю і здоров'ю працівника, виконання робіт слід припинити, використовувані технічні засоби відключити від мережі живлення, забезпечити власну безпеку.

3.2. За межами робочого місця працівники повинні пересуватися шляхами, придатними для безпечного руху.

3.3. Повернутися до виконання дистанційної роботи можна лише за умови, якщо безпосередня загроза життю і здоров'ю минула.

3.4. Заходи безпеки, яких повинен дотримуватись працівник під час проведення робіт на територіях, де можливе проведення бойових дій (зокрема, під час обстрілу стрілецькою зброєю, артилерійських (бомбових) обстрілів, виявлення вибухонебезпечних предметів, а також хімічної, бактеріологічної та радіаційної атаки), визначає інструкцією з охорони праці № 4 під час роботи в умовах воєнного стану.

3.5. Тривалість відпочинку під час виконання роботи дистанційно має бути достатньою для збереження працездатності.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Відімкнути від мережі живлення використовувані під час роботи технічні засоби.

4.2. Для проходу до місця відпочинку користуватися безпечними маршрутами.

4.3. Вживати лише воду та продукти, що не зазнали впливу небезпечних речовин. Дотримуватись вимог особистої гігієни.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. У разі руйнування будівельних конструкцій та виявлення вибухонебезпечного предмета слід поінформувати керівника райдержадміністрації та вжити заходів щодо збереження до прибуття уповноважених представників обстанówki в такому стані, в якому вона була на момент події. Роботи з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації мають проводитись в умовах обов'язкового вжиття заходів щодо захисту працівників від можливого впливу шкідливих і небезпечних чинників.

5.2. У разі виникнення пожежі (виявлення ознак горіння) потрібно діяти згідно з інструкцією з пожежної безпеки.

5.3. У разі погіршення самопочуття та з будь-яких інших причин, що вимагають припинення роботи, інформувати телефоном керівника райдержадміністрації та безпосереднього керівника та керуватися його вказівками або викликати машину швидкої допомоги.

5.4. У разі несмертельного травмування (поранення) покликати на допомогу, попросити про надання домедичної допомоги.

5.5. Єдиний номер телефону виклику всіх служб екстреної допомоги – **112**. Оперативні служби порятунку: пожежна допомога – 101; поліція – 102; швидка медична допомога – 103; аварійна служба газової мережі – 104. Передаючи інформацію про небезпеку, слід чітко зазначити місце, де її виявлено, дату та час, а також особу, яка її виявила.

**Провідний спеціаліст відділу
житлово-комунального господарства,
містобудування, архітектури,
енергетики та захисту довкілля**

Яна Боярська

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ керівника
апарату райдержадміністрації
12 квітня 2023 р. № 2

ІНСТРУКЦІЯ №5
з охорони праці під час роботи в умовах воєнного стану
(ведення бойових дій)

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці під час роботи в умовах воєнного стану (ведення бойових дій) (далі – Інструкція) розроблена на підставі законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», Кодексу цивільного захисту України; Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444, інших нормативно-правових актів з охорони праці і є нормативним актом для працівників апарату райдержадміністрації та її структурних підрозділів (крім структурних підрозділів зі статусом юридичної особи публічного права із самостійним балансом) (далі - райдержадміністрація).

1.2. Інструкція використовується керівниками структурних підрозділів райдержадміністрації під час проведення первинного, повторного, позапланового, цільового інструктажів працівників в умовах воєнного стану

Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

1.3. Працівники райдержадміністрації повинні знати найближче місце зберігання медичних аптечок у орендованих приміщеннях райдержадміністрації для надання домедичної допомоги відповідно до інструкції з охорони праці № 1.

1.4. Роботи з ліквідації наслідків аварій у орендованих приміщеннях райдержадміністрації, що виникли внаслідок бойових дій та можуть призвести до негайної чи потенційної загрози для життя та здоров'я людей, можуть виконуватися до моменту усунення прямої загрози життю людей і руйнуванню приміщень без оформлення документів розпорядчого характеру (зокрема наряду допуску на виконання робіт підвищеної небезпеки).

1.5. Працівники райдержадміністрації несуть відповідальність за порушення вимог, викладених в цій Інструкції, згідно з чинним законодавством.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Потрібно перевірити робоче місце та зону проходу до нього на наявність небезпечних факторів, зокрема вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів, що можуть створити загрозу. На робочому місці не повинно бути зруйнованих (завислих) від вибуху будівельних конструкцій та зелених насаджень. Роботи не можна проводити в неочищених від наслідків обстрілу місцях.

2.2. Роботи на відкритих територіях потрібно проводити переважно в денний час. У місцях проведення робіт зі штучним освітленням рекомендується забезпечувати світломаскування. Слід запобігати довготривалому безперервному проведенню робіт у зонах прилеглих до ведення бойових дій.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. У разі виникнення загрози бойових дій (артилерійських обстрілів, бомбардування) посадові особи та працівники повинні припинити проведення будь-яких робіт.

3.2. У разі виникнення загрози бойових дій потрібно обмежити до мінімуму пересування відкритою територією, пройти до захисних споруд цивільного захисту або іншого придатного для захисту укриття. Перед виходом з робочого місця потрібно вимкнути джерела живлення виробничого обладнання, що використовується, та вжити заходів щодо належного зберігання ввірених матеріальних цінностей. Для переміщення слід використовувати безпечні маршрути.

3.3. Постійно стежити за оповіщенням, що надсилаються за допомогою засобів зв'язку (зокрема мобільного телефону), щодо наявності загрози бойових дій та інформувати про можливу небезпеку працівників, які перебувають поруч.

3.4. Порядок дій за сигналом «Увага всім! Повітряна Тривога!»

3.4.1. З метою забезпечення евакуації працівників райдержадміністрації з орендованих приміщень при надходженні сигналу про повітряну тривогу керівник виконавчого органу вживає заходів сам або своїм наказом визначає відповідальних осіб.

Алгоритм дій керівника структурного підрозділу райдержадміністрації або відповідальної особи при евакуації з приміщення:

- миттєво сповіщає працівників про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації;

- повинен допомогти в організації та регулюванні швидкого руху до захисної споруди;

- організувати евакуацію працівників з приміщень;

- перевірити відсутність працівників у приміщеннях після завершення евакуації;

- у середині захисної споруди повинні швидко забезпечити розміщення працівників на свої місця.

3.4.2. Порядок дій працівників у разі надходження сигналу «Увага всім! Повітряна тривога!»:

у разі оголошення евакуації негайно залишити приміщення, зберігаючи спокій;

під час евакуації спускатися сходами, прямувати визначеними маршрутами евакуації до визначених укриттів;

швидко, без паніки зайняти місце у найближчій захисній споруді (сховищі, підвальному приміщенні, паркінгу тощо);

виконувати правила поведінки у захисній споруді;

дотримуватися у захисній споруді правил пожежної та техніки безпеки;

якщо захисної споруди поблизу немає, сховатися за бетонними плитами, бордюром, лягти у заглибленнях землі;

зберігати спокій, не піддаватися паніці, зберігати здатність швидко і правильно оцінювати ситуацію;

за необхідності надати допомогу тим, хто її потребує.

3.5. Порядок поводження в зоні бойових дій

І працівники райдержадміністрації повинні:

носити при собі документ, що посвідчує особу;

рекомендовано мати при собі інформацію про групу крові та можливі проблеми зі здоров'ям (наприклад, алергія на медичні препарати, хронічні захворювання);

уникати місць скупчення людей, зменшити кількість поїздок без поважної причини;

не вдаватися в суперечки з незнайомими людьми (це допоможе уникнути можливих провокацій);

інформувати органи правопорядку, місцеві органи, військових про людей, які здійснюють протиправні дії;

уникати місць, де перебувають озброєні люди або розташована військова техніка, особливо зон обстрілів;

у разі раптового обстрілу при відсутності поблизу сховищ лягти на землю головою в бік, протилежний до вибухів, і прикрити голову руками або речами;

у разі виявлення поруч пораненої людини надати їй домедичну допомогу, викликати швидку допомогу та представників органів правопорядку;

надавати допомогу пораненому після того, як закінчиться обстріл;

у разі, якщо ви стали свідком поранення або смерті людей, а також вчинення протиправних дій (наприклад, арешту, викрадення, побиття), потрібно зберегти якнайбільше інформації про обставини подій (зокрема за допомогою фото).

3.6. Під час бойових дій заборонено:

наближатися до вікон, якщо почули постріли;

спостерігати за ходом бойових дій, стояти або бігати під обстрілом;

сперечатися з озброєними людьми, фотографувати та робити записи в їхній присутності;

демонструвати зброю або предмети, схожі на неї;

підбирати покинуту зброю та вибухонебезпечні предмети;

торкатися вибухонебезпечних та підозрілих предметів, намагатися розібрати їх чи перенести в інше місце (інформувати телефоном про їхнє розташування територіальним органам);

носити військову форму або камуфльований одяг (бажано вдягати одяг темних кольорів, який не привертає уваги, та уникати символів, що можуть викликати неадекватну реакцію).

3.7. Порядок поведення під час обстрілу стрілецькою зброєю:

під час стрілянини найкраще сховатися в захищеному приміщенні, а якщо це неможливо, слід лягти, прикрившись предметами, що можуть захистити від уламків і куль;

якщо потрапили під стрілянину на відкритому місці, краще впасти на землю та закрити голову руками. Ефективним захистом буде будь-який виступ, навіть тротуар, заглиблення в землі або канава. Укриттям також може стати бетонна сміттєва урна або сходинка ганку. Не слід ховатися за автомобілями або кіосками, оскільки вони часто стають мішенями;

де б ви не перебували, положення тіла має бути максимально безпечним. Найкраще згрупуватися й лягти в позу ембріона, розвернутися ногами в бік стрілянини, прикривши голову руками та відкривши рот, щоб близький вибух не завдав шкоди барабанним перетинкам. Зачекайте, поки стрілянина не випухне і хоча б протягом п'яти хвилин не буде пострілів;

якщо приміщення, в якому ви перебуваєте, розташоване в зоні регулярних збройних зіткнень, слід зміцнити вікна (наприклад клейкою плівкою), що допоможе уникнути розльоту уламків скла. Бажано заставити (загородити) вікна, наприклад мішками з піском або масивними меблями.

3.8. Порядок поведення під час артилерійських обстрілів:

під час артилерійського, мінометного обстрілу, ракетного або авіаційного нальоту не слід залишатися в під'їзді, під арками та на сходових клітках. Виберіть місце між несучими стінами в кутку і недалеко від дверей та вікон, для того щоб можна було покинути будинок у разі попадання снаряду;

небезпечно ховатися в підвалах панельних будинків, біля автомобільної техніки, автозаправних станцій та під стінами будівель з легких конструкцій (такі об'єкти неміцні, тож велика ймовірність травмуватися або опинитися під завалом);

якщо артилерійський, мінометний обстріл, ракетний або авіаційний наліт застали вас під час пересування, слід лягти на землю, туди, де є виступ, або хоча б у невелике заглиблення. Захистити можуть бетонні конструкції (крім тих, що можуть обвалитися або загорітися), виїмки, неглибокі підземні колодязі, великі трубопроводи та канали;

закривати долонями вуха та відкривати рот (це врятує від контузії, убереже від акустичного удару);

не виходити з укриття, зачекати хоча б 5-10 хвилин після завершення обстрілу (після залпу зазвичай ведеться уточнення результатів стрільби і коригування вогню або зміна позицій);

не приступати до розбору завалів самотійно, чекати фахівців з розмінування та представників аварійно-рятувальної служби.

3.9. Порядок поведення в разі виявлення вибухонебезпечних предметів:

припинити роботу в зоні виявлення предмета, зупинити роботу обладнання; попередити про знахідку інших осіб, які перебувають поруч, а також керівника робіт;

перебувати на безпечній відстані (не менше ніж 100 м від небезпечного предмета), рухатися по своїх слідах;

позначити місце розташування вибухонебезпечного предмета, якщо можливо, огородити його. Для огороження можна використовувати підручні

матеріали, наприклад: палиці, що встановлені навхрест, купи каміння, прокопані канави, шматки яскравої матерії, мотузки, інші попереджувальні знаки та написи;
повідомити місцеву оперативну компетентну службу;
виконати фотофіксацію предмета та місце його розташування, якщо є засоби фотографування та фільмування (зокрема мобільний телефон);
не допускати до небезпечної зони інших людей;
дочекатися представників правоохоронних або інших компетентних органів, перебуваючи якнайдалі від вибухонебезпечного предмета або за захисним укриттям.

До вибухонебезпечних предметів належать: протитанкові та протипіхотні інженерні міни, артилерійські снаряди, мінометні міни, авіаційні бомби, гранати, підривні пристрої, освітлювальні та сигнальні ракети, патрони.

Характерні ознаки, що вказують на можливу належність підозрілого предмета до вибухового пристрою:

залишені без нагляду валізи, пакунки, коробки тощо в місцях з масовим перебуванням людей;

зовнішня схожість предмета на боєприпаси, навчально-імітаційні, сигнальні, освітлювальні, піротехнічні вироби;

наявність на предметі розтяжок, дротів, що тягнуться від предмета, мотузок, скотчу;

наявність джерел живлення (батарейки, акумулятори тощо), антен з радіопристроєм, годинникового або електронного таймера;

наявність підозрілих звуків, що лунають від предмета (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу);

характерний запах (гасу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо);

наявність елементів (деталей), що не відповідають їх прямому призначенню;

наявність сторонніх підозрілих предметів у дверях, вікнах, дереві, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шпурів тощо.

3.10. У разі виявлення вибухового предмета заборонено:

підходити до нього, торкатися предмета та пересувати його;

перебуваючи поблизу нього палити, користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);

залити його рідинами, засипати ґрунтом або намагатися чимось накривати;

намагатися самотійно знешкодити предмет;

здійснювати щодо нього будь-які самотійні дії: звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив. Вибухові речовини отруйні та чутливі до механічних впливів і нагрівання.

3.11. У разі загрози виникнення вибуху лягти на землю в найближче заглиблене місце (канави, ями, ритвини тощо) ногами до епіцентру вибуху, обличчям униз, голову прикрити якимись речами або руками, водночас щільно закрити долонями вуха та відкрити рот для врівноваження тиску, оскільки звуковий (акустичний удар) може призвести до розривів судин та барабанних перетинок.

3.12. Аварії на підприємствах, транспорті та продуктопроводах можуть супроводжуватися викидом (виливом) в атмосферу і на прилеглу територію **небезпечних хімічних речовин, зокрема хлору та аміаку**. Фактори небезпеки

викиду (розливу) хімічно небезпечних речовин: забруднення навколишнього середовища, небезпека для всього живого, що опинилося на забрудненій місцевості (загибель людей, тварин, знищення посівів тощо). Ступінь ураження організму людини небезпечною хімічною речовиною залежить від її концентрації в повітрі та тривалості впливу, тому, якщо немає змоги покинути небезпечну зону, слід не панікувати та вжити належних заходів безпеки (зокрема використати засоби індивідуального захисту органів дихання та найпростіші засоби захисту шкіри). Виходити із зони хімічного зараження необхідно в бік, перпендикулярний напрямку вітру, водночас потрібно обходити тунелі, яри, лощини (у низинах може бути висока концентрація небезпечних хімічних речовин). У разі підозри на ураження небезпечними хімічними речовинами слід уникати фізичних навантажень, необхідно пити велику кількість рідини (чай, молоко, сік, вода) та звернутися до медичного закладу. Серед небезпечних хімічних речовин слід виділити насамперед аміак та хлор.

3.13. Дії в разі аварій з викидом аміаку

Аміак -- безбарвний газ з характерним різким запахом та їдким смаком. Він майже у два рази легший від повітря. Це отруйна речовина, яка характеризується токсичною дією на організм людини. Аміак діє на слизові оболонки верхніх дихальних шляхів і очей. Ознаки отруєння аміаком: сильний кашель і задуха, різь в очах; подразнення слизових оболонок та шкірного покриву, порушення частоти пульсу. У разі контакту з рідким аміаком виникає обмороження, можливі опіки з пухирями, виразки. Від дії аміаку краще сховатись в підвальному приміщенні. Якщо відчувається запах аміаку, слід використовувати лимонний розчин. Потрібно змочити марлю, шарф, натуральну хустку чи посовички в цьому розчині та спуститися в нижню частину будівлі (підвал).

3.14. Дії в разі аварій з викидом хлору

Хлор -- це зеленувато-жовтий газ з різким запахом, важчий за повітря. Під час випаровування рідкий хлор утворює з водяною парою білий туман. Оскільки хлор важчий за повітря, то накопичується в низьких ділянках (зокрема у підвальних приміщеннях та тунелях). Для укріття використовують верхні поверхи будинків, із зараженого району слід виходити перпендикулярно напрямку вітру за підвищеними місцями, оминаючи низини, виїмки тощо. Якщо відчувається запах хлору. Потрібно використовувати засоби захисту органів дихання (респіратор протигазовий, ватно-марлеву пов'язку, носовичок, змочені водою або краще 2 % розчином соди -- на 0.5 л води додати 1 столову ложку).

3.15. Дії у випадку ураження фосфорною бомбою

Фосфорні боспринаси начинені білим фосфором. Білий фосфор є самозаймистою речовиною, що починає горіти в разі контакту з киснем (повітрям). Викликає тяжкі опіки. У випадку ураження фосфорною бомбою:

- не торкатися руками частинок фосфору на шкірі або на одязі;
- якщо можливо, занурити ушкоджену частину тіла у воду або рясно поливати водою шкіру й одяг там, де є краплі фосфору (фосфор у воді не горить);
- зняти одяг (краще прямо у воді), використовуючи пінцет або щось, чим можна зняти частинки фосфору або обпаленого одягу;
- рану обробити содовим розчином (1 чайна ложка на склянку води);
- накласти змочену содовим розчином пов'язку на рану. **Не використовувати вату та перекис водню!**

У разі отруєння парами фосфорної сполуки прийняти всередину будь-який сорбент (біле або чорне вугілля, «Ентеросгель», «Атоксил»).

Якщо потерпілий у свідомості, за потреби прийняти знеболювальні та заспокійливі засоби.

Пити багато води (можна молоко, лужну воду без газу).

3.16. Заборонено переміщуватися (зокрема транспортними засобами) у місцях, де проходили бойові дії, якщо там не було проведено перевірку на відсутність вибухонебезпечних предметів (розмінування). Рухатися слід дорогами, які придатні для безпечного пересування.

3.17. Роботи з ліквідації наслідків аварій на території підприємств, установ та організацій повинні проводитися за умови обов'язкового вжиття заходів щодо захисту працівників від можливого впливу шкідливих і небезпечних факторів.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Про виявлених у зоні проведення робіт потерпілих унаслідок бойових дій, випадки руйнування будівельних конструкцій та засобів виробництва, а також знайдені вибухонебезпечні предмети слід інформувати керівника робіт. Діяти відповідно до його вказівок.

4.2. Вживати лише воду та продукти, що не зазнали впливу небезпечних речовин. Не споживати овочі й фрукти, які росли на забрудненому ґрунті. Дотримуватися вимог особистої гігієни.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. У разі виявлення загрози хімічного або радіоактивного ураження потрібно покинути небезпечну зону, пройти до захисної споруди цивільного захисту. Далі діяти за вказівками відповідальних осіб підприємства, установи, організації. У разі радіаційного забруднення можна провести йодну профілактику:

йодистий калій вживати по 0,125 г на один прийом після їди разом з чаєм, соком або водою один раз на день протягом семи діб;

водно-спиртовий розчин йоду вживати по 3-5 крапель на склянку молока або води після їди три рази на день протягом семи діб;

наносити на поверхню кінцівок рук настоянку йоду у вигляді сітки один раз на день протягом семи діб.

5.2. У разі потрапляння під вплив радіації потрібно провести дезактивацію засобів захисту, одягу, взуття та санітарну обробку незахищених (відкритих) ділянок тіла людини. Для обробки шкіри використовують змочені у воді бавовняні матеріали (марлю, рушник тощо). Слід уникати тривалого перебування на забрудненій радіоактивними речовинами території. У приміщеннях робити щоденне вологе прибирання, бажано з використанням мийних засобів.

5.3. У разі виявлення вибухонебезпечного предмета інформувати про це керівника робіт та вжити заходів щодо збереження до прибуття уповноважених представників обстановки в такому стані, в якому вона була на момент події (у разі потреби огородити небезпечну зону підручними засобами).

5.4. У разі виникнення пожежі (ознак горіння) вжити протипожежних заходів, діючи згідно з інструкцією з пожежної безпеки.

5.5. У разі травмування або поранення надати потерпілому домедичну допомогу, діючи за інструкцією з надання домедичної допомоги. У разі потреби забезпечити транспортування потерпілого до медичної установи. Для евакуації з небезпечної зони можуть бути використані будь-які транспортні засоби.

5.6. Домедична допомога ураженим небезпечними хімічними речовинами в осередку хімічного ураження полягає в захисті органів дихання, видаленні та знезараженні стійких небезпечних хімічних речовин на шкірі, слизових оболонках очей, на одязі та негайній евакуації за межі зараженої зони.

5.7. **Єдиний номер телефону виклику всіх служб екстреної допомоги – 112.** Оперативні служби порятунку: пожежна охорона - 101; поліція - 102; швидка медична допомога – 103; аварійна газова служба - 104. Передаючи інформацію про небезпеку, слід чітко зазначити, де її виявлено, дату, час та особу, яка її виявила.

**Провідний спеціаліст відділу
житлово-комунального господарства,
містобудування, архітектури,
енергетики та захисту довкілля**

Яна Боярська